

Høring - NOU 2022: 19 Oljepionerene - en kompensasjonsordning

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 100 000 medlemmer fordelt på alle sektorer, deriblant et betydelig antall medlemmer i petroleumsvirksomheten – både offshore og onshore.

NITO støtter kommisjonens konklusjon om at det er grunnlag for en egen kompensasjonsordning for oljepionerene. Det er på høy tid at disse blir anerkjent for den innsatsen de har gjort for utviklingen av petroleumsindustrien, og dermed også for den norske velferdsstaten. For mange av oljepionerene har innsatsen dessverre hatt en høy helsemessig pris. Derfor er det viktig at dette både blir rettmessig anerkjent, at de raskt får oppreising, og at vi lærer av denne erfaringen i den videre utviklingen av norsk petroleumsindustri. Vi foreslår derfor tre justeringer i kompensasjonsordningen.

1: Tidsavgrensning

NITO er enig med særmerknadene fra kommisjonens medlem Erikstein. Han er det eneste medlemmet i kommisjonen med praktisk erfaring fra petroleumsnæringen, og hans innspill bør derfor tillegges stor vekt. NITO støtter Erikstein i at pionertiden med hensyn til kjemisk arbeidsmiljø offshore minst må strekkes fram til 1995. Det er vanskelig å sette en definitiv grense for hva som kan kalles pionertiden. Det er også en utfordring å finne hva som kan karakteriseres som et tilstrekkelig gjennombrudd for reduksjon av spesielt kjemisk helsefare. Oljedirektoratets innføring av *Forskrift om systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet i petroleumsvirksomheten* i 1995 (SAM-forskriften) kan fungere som en grense, selv om det fortsatt er store utfordringer knyttet til kjemisk arbeidsmiljø.¹ SAM-forskriften tydeliggjorde et ansvar hos selskapene for en systematisk gjennomgang av arbeidsmiljøet, med tilhørende krav til kompetanse og fagekspertise. NITO har imidlertid medlemmer som arbeidet offshore på 1980 og 90-tallet som kan bevitne at kunnskapen om helserisikoen ved blant annet benzen var liten, også etter 1995. NITO vil dessuten påpeke at HMS-forbedringene har tatt lang tid å iverksette i praksis og at utviklingen i bransjen har vært ujevn. Eksponering på grunn av designsvakheter på for eksempel ventilasjonssystem, er også fortsatt en stor utfordring. Det kan derfor stilles spørsmål om hvorvidt tidsperioden egentlig burde strekke seg enda lenger enn til 1995.

2: Kompensasjonsmuligheten må gjelde for alle oljepionerer

NITO mener avgrensingen som flertallet i kommisjonen foreslår er for snever. Det vil være både individuelle og lokale forskjeller med hensyn til risiko for eksponering av kjemikalier, og hver enkelt sak må vurderes grundig. Både en ISO-arbeider, en forpleiningsarbeider, laborant eller en turbiningeniør kan ha arbeidet med kjemikalier, eller nær et utslipp. De kan derfor ha blitt eksponert

¹ <https://e24.no/energi-og-klima/i/P9Ge86/frykter-kreftfare-paa-njord>

på en slik måte at de kan ha fått skader og senere alvorlig sykdom. Derfor støtter vi synspunktet til kommisjonsmedlemmet Erikstein, og mener ingen yrkesgrupper offshore kan utelukkes fra å være kjemisk skadde oljepionerer. Det er også et spørsmål om hvorvidt der er riktig å ekskludere de som arbeidet onshore i samme periode. De kan også ha blitt eksponert for helsefarlige stoffer, for eksempel fra svært høye konsentrasjoner av benzen på et raffinerianlegg. Det er flere grupper oljepionerer som har gått under radaren i møtet med helsevesenet, og dermed kommet for sent i gang med riktig behandling.

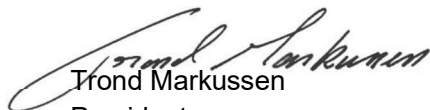
3: Enkel administrasjon av ordningen og partssammensatt utvalg

NITO mener at bevisbyrden ved yrkesrelatert helseskade må flyttes fra den syke og først og fremst ligge hos bedriften eller selskapene. Vi mener at arbeidsgiver må kunne dokumentere og bevise at helseskaden eventuelt ikke har noe med arbeidsforholdene å gjøre. En potensiell rettsak vil være en stor belastning for de som er rammet av sykdom, men også for selskapene og industrien som helhet. NITO mener at søknadene om kompensasjon må behandles i et partssammensatt utvalg som har praktisk erfaring med arbeidsforholdene i petroleumsnæringen.

NITO mener at de ansvarlige selskapene bør bidra til finansieringen av en kompensasjonsordning. Dette kan gjøres gjennom innbetaling til et fond eller lignende. Det bør sees på tilsvarende ordninger i andre land og hente lærdom fra de som fungerer godt. I Nederland har de en ordning for asbest som ser ut til å fungere svært bra. Der betaler selskapene inn til et fond, og de som har blitt syke får raskt støtte uten at det involverer for mye byråkrati for den enkelte.² Belastningen for de syke blir dermed mindre, og det er selskapets ansvar å bevise at mottaker ikke har blitt eksponert for helsefare.

Avslutningsvis vil NITO anmode om at en god og inkluderende kompensasjonsordning for oljepionerer må komme raskt på plass. Søknadsprosessen og saksbehandlingen må ikke være for komplisert og omfattende. Ordningen med at også etterlatte kan søke om kompensasjon må gjøres kjent blant familiene til oljepionerene. Mange oljepionerer har ulike helsebelastninger, og det er viktig at flest mulig får kompensasjon før det er for sent.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær

² <https://asbestslachtoffers.nl/general-information-about-compensation-for-asbestos-victims-in-the-netherlands/>